

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 5, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 658.1

В. В. Красношанка,
кандидат технічних наук, доцент кафедри економіки і підприємництва,
НТУУ «Київський Політехнічний Інститут»
О. В. Моргун,
магістр факультету менеджменту та маркетингу,
НТУУ «Київський Політехнічний Інститут»

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПРИЛАДОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ

V. V. Krasnoshapka,
candidate of engineering sciences, associate professor of department of economy and enterprise,
NTUU «Kyiv Polytechnic Institute»
O. V. Morhun,
student, NTUU «Kyiv Polytechnic Institute»

FORMATION OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC PERFORMANCE OF ENTERPRISES FOR EQUIPMENT COMPANIES

В статті проаналізовано діяльність підприємств приладобудівної галузі, визначено специфіку та основні проблеми даної галузі. Обґрунтовано необхідність проведення аналізу та оцінка фінансового стану підприємств. Відповідно до цього розроблені критерії, за якими систематизуються фінансово-економічні показники діяльності підприємств приладобудівної галузі.

The article analyzes the activities of enterprises instrument industry defined specificity and major problems of the industry. The need analysis and assessment of the financial situation of enterprises. Accordingly, the developed criteria by which systematized the financial and economic performance of enterprises instrument industry.

Ключові слова: *фінансово-економічні показники, фінансове становище підприємства, фінансова діяльність, приладобудівна галузь.*

Keywords: *financial and economic performance, financial position, financing, equipment industry.*

Постановка проблеми.

Сьогодні в умовах жорсткої конкуренції на ринку виникає об'єктивна необхідність аналізу фінансово-економічного становища підприємств незалежно від форми власності та галузі діяльності. Особливо актуальним є проведення комплексної оцінки фінансового стану на основі фінансово-економічних показників для підприємств приладобудівної галузі, оскільки дана галузь, з одного боку, має достатній потенціал подальшого розвитку в Україні, а з іншого – потребує залучення значних інвестиційних ресурсів, які б дали змогу покращити організацію виробництва, оновити основні фонди, покращити якість продукції і в кінцевому результаті конкурувати зі світовими виробниками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження проблем оцінки фінансового стану підприємств, методик його визначення та покращення присвячено праці таких вітчизняних та зарубіжних учених, як: В.П. Багрова, І. А. Бланк, В.М. Івахненко, М.Я. Коробова, Л.А. Лахтіонова, Є.В. Мних, А. М. Поддєрьогін, Г.В. Савицька, А.В. Чупіс та ін.

Проблеми машинобудівного комплексу (в тому числі приладобудівної галузі), тенденції та перспективи його розвитку розглядалися у працях таких вчених, як: Б. А. Данилишин, Н. В. Дація, А. О. Касича, Д. В. Малащук, О. П. Романка, Н. В. Тарасової, О. О. Шапурова та ін.

Огляд публікацій вказує на обмеженість розкриття питання аналізу фінансового стану підприємств приладобудівної галузі. Також мало уваги приділяється проблемам формування системи фінансово-економічних показників, які найбільше відповідають специфіці та сучасному стану приладобудівної галузі.

Постановка завдання.

Розробка критеріїв систематизації фінансово-економічних показників відповідно до специфіки приладобудівної галузі.

Виклад основного матеріалу.

Успішне функціонування підприємства в сучасних умовах на ринку вимагає ведення жорсткої конкурентної боротьби, швидкого реагування та пристосування до змін зовнішнього середовища. Для цього необхідно аналізувати та оцінювати фінансовий стан підприємства, визначати тенденції та прогнозувати перспективи подальшого розвитку діяльності підприємства. Саме аналіз фінансового стану підприємства є одним з основних етапів в процесі стратегічного управління.

Що стосується успішного функціонування приладобудівних підприємств, то тут основною проблемою є відсутність інвестиційних ресурсів, які б дали змогу покращити технологічний процес, збільшити ефективність виробництва та оновити основні фонди, зношеність яких складає близько 70%. Важливим також є можливість пристосовуватися до змін зовнішнього середовища за рахунок зміни структури бізнесу, впровадження та випуску оновлених зразків продукції тощо.

Приладобудівна галузь – це наукоємна галузь машинобудування, що спеціалізується на виробництві засобів виміру, аналізу, обробки і представлення інформації, автоматичних та автоматизованих систем управління, а також пристроїв регулювання.

На сьогодні підприємства приладобудівної галузі характеризуються:

- неефективністю виробництва;
- низькою якістю продукції, яка не може конкурувати з іноземними виробниками;
- застарілістю технічного та технологічного забезпечення;
- низьким рівнем рентабельності;
- відсутністю власних коштів для фінансування діяльності та недостатністю обігових коштів;
- недосконалістю механізмів середньо- та довгострокового кредитування;
- високою вартістю кредитних ресурсів;

- нерозвиненістю ринкової інфраструктури;
- низьким кадровим потенціалом [3].

Все це зумовлює низький рівень капітальних інвестицій та відсутність оборотних коштів, необхідних для розвитку підприємств.

Таким чином, для подолання труднощів та нестабільності на підприємствах приладобудівної галузі необхідно застосовувати ефективний механізм регулювання фінансової діяльності, який дозволить покращити фінансовий стан, наростити вартість підприємства в умовах обмеженості власних ресурсів та високої вартості позикових коштів. Але для того, щоб фінансова діяльність підприємства була ефективною, спочатку потрібно проаналізувати та оцінити його фактичний фінансовий стан, використовуючи систему фінансово-економічних показників, які всебічно характеризують підприємство. Тут важливо визначити саме ті показники, які характерні саме для приладобудівної галузі, відображають її проблематику і спрямовані на вирішення стратегічних проблем.

Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. Передусім на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперерйний випуск і реалізація високоякісної продукції [6].

Проаналізувавши фінансовий стан підприємство отримує достатній обсяг інформації, який дає змогу визначити недоліки в управлінні фінансовими ресурсами та знайти резерви підвищення рентабельності виробництва. Аналіз фінансового стану важливий ще й тому, що його враховують потенційні інвестори або банки в процесі прийняття інвестиційного рішення.

Інформаційною базою для проведення аналізу фінансового стану є бухгалтерська та фінансова звітність підприємства.

Для характеристики фінансового стану приладобудівних підприємств необхідно використати фінансово-економічні показники, які відповідають таким критеріям:

1) показники мають відображати наукоємність галузі, тобто необхідним є розрахунок коефіцієнтів трудового потенціалу, ефективності використання управлінського персоналу та інтелектуального капіталу;

2) показники повинні об'єктивно відображати стан матеріально-технічної бази та основних виробничих фондів підприємства;

3) необхідно поділити активи балансу відповідно до ступеня ліквідності, а пасиви – по мірі зростання строків погашення заборгованості для комплексної оцінки рівня ліквідності та платоспроможності;

4) показники мають відображати ступінь ефективності використання інвестиційного капіталу.

Відповідно до зазначених критеріїв можна сформуувати систему фінансово-економічних показників діяльності приладобудівних підприємств (рис.1):

1. Показники майнового стану: питома вага активної частини основних фондів; коефіцієнт зносу основних фондів; коефіцієнт вибуття та оновлення основних фондів, фондомісткість, фондовіддача, рентабельність основних фондів.

2. Показники ліквідності та платоспроможності: коефіцієнт покриття; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності; частка оборотних коштів в активах підприємства.

3. Показники фінансової стійкості: коефіцієнт автономії; коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів; коефіцієнт фінансового ризику; коефіцієнт фінансової стабільності; коефіцієнт забезпеченості власними коштами; коефіцієнт довгострокового залучення капіталу; коефіцієнт забезпеченості запасів і затрат власними коштами; ступінь залежності підприємства від кредиторів.

4. Показники рентабельності: рентабельність виробництва; рентабельність продажів; рентабельність власного капіталу; рентабельність активів.

5. Показники ділової активності: коефіцієнт оборотності активів; коефіцієнт оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості; тривалість обертів дебіторської та кредиторської заборгованостей; коефіцієнт оборотності матеріальних запасів; тривалість операційного циклу

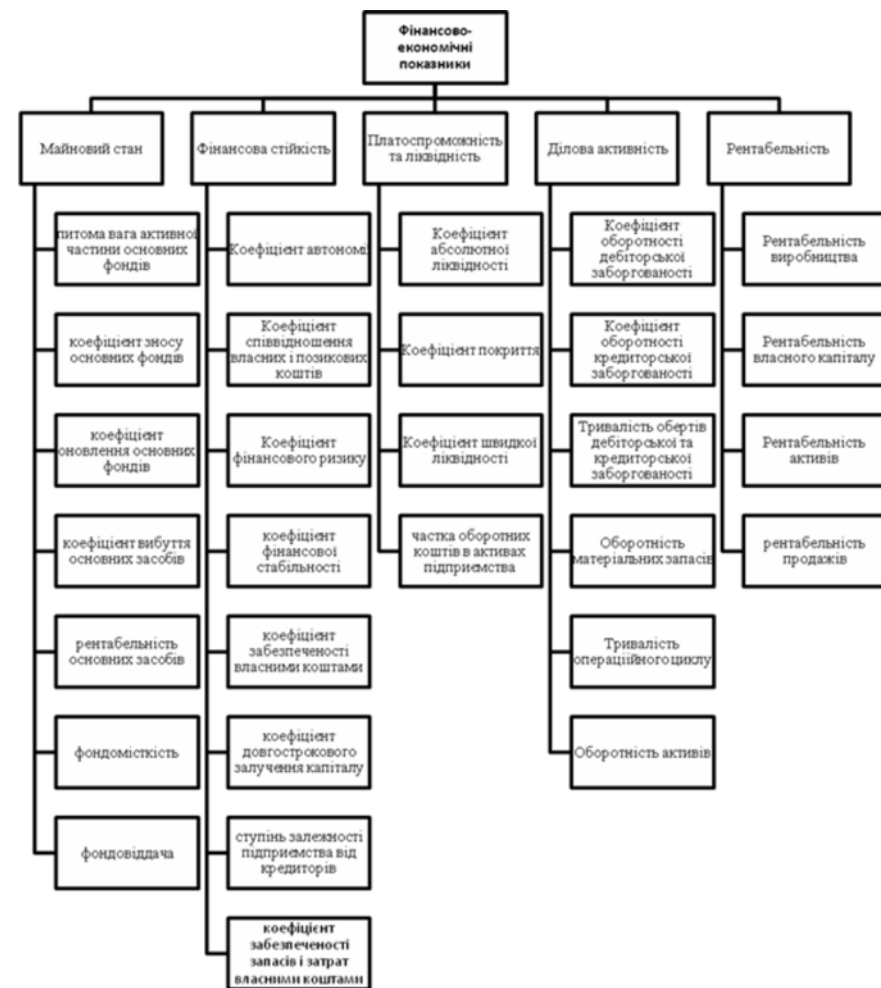

Рис. 1. Система фінансово-економічних показників для оцінки фінансового стану підприємства

Крім фінансових коефіцієнтів, також важливо проаналізувати тенденції змін таких показників:

- чистий дохід від реалізації продукції;
- собівартість реалізованої продукції;
- валовий прибуток (збиток), який розраховується шляхом виключення з чистого доходу від реалізації продукції собівартості продукції;
- фінансовий результат від операційної діяльності, який визначається як сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат;
- фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від основної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків);
- чистий прибуток (збиток);

- валюта балансу;
- власний капітал, залучений капітал;
- необоротні та оборотні активи.

Крім того, важливим є аналіз показників, які характеризують кадри, нематеріальні активи та інтелектуальний капітал, оскільки саме ці сфери останнім часом починають набувати більшої значущості. Такі показники складніше виміряти та оцінити через відсутність достатньої кількості інформації та необхідності використання суб'єктивних методик оцінювання.

Сьогодні зростає роль нематеріальних активів у загальній вартості активів підприємства, оскільки вони визначають міру розвитку самого підприємства, його технологічної складової та можливість впроваджувати оновлені види продукції.

Завданням оцінки ефективності використання нематеріальних активів є: аналіз обсягу і динаміки нематеріальних активів; аналіз стану та структури нематеріальних активів; аналіз рентабельності, фондовіддачі та ліквідності нематеріальних активів.

Трудові ресурси займають особливе місце у сукупності всіх ресурсів підприємства, оскільки в ринкових умовах істотно зростає їх роль у функціонуванні підприємства. Основними показниками, що характеризують трудовий потенціал підприємства є:

- 1) аналіз руху трудових ресурсів: коефіцієнт обороту з прийому та вибуття кадрів, коефіцієнт плинності, коефіцієнт сталості;
- 2) аналіз поточного стану: середньорічне виробництво продукції одним робітником, баланс виробничого часу, продуктивність праці, фондоозброєність;
- 3) ефективність використання трудового потенціалу: зміна середнього рівня доходу працюючого, економія фонду заробітної плати.

Крім того, необхідним є оцінка управлінського персоналу, яка здійснюється на основі якісних показників щодо ділових якостей менеджерів.

Також до уваги необхідно брати якісні показники, що характеризують кадри підприємства: коефіцієнт професійних та особистих якостей працівника; показник рівня кваліфікації працівника; показник складності виконуваних робіт; показник результатів праці. На основі цих показників розраховується комплексна оцінка результатів праці і ділових якостей працівників.

Ще однією групою показників, які необхідно визначати та аналізувати є показники прибутковості інвестиційного капіталу. Їх розрахунок є необхідним для того, щоб визначити на скільки ефективним є інвестиції у дане підприємство, за який термін вони окупаються та який економічний ефект приносять. Переважно такі показники необхідні потенційним інвесторам, які зацікавлені в розвитку підприємства.

Виділити такі показники прибутковості: прибутковість інвестицій у звичайні акції; прибутковість інвестицій у фірмі; строк окупності інвестицій; індекс доходності інвестицій.

Таким чином, відповідно до специфіки діяльності підприємства та стану галузі загалом можна виокремити ряд фінансово-економічних показників, які дають змогу комплексно проаналізувати фінансовий стан підприємства та визначити перспективу його подальшого розвитку.

Висновок.

В результаті проведеного дослідження було обґрунтовано необхідність проведення фінансового аналізу підприємства. Фінансовий аналіз – це комплексне поняття, яке дає можливість оцінити ефективність та результативність діяльності підприємства, відобразити його фактичний стан та показати на скільки ефективно є фінансова діяльність на підприємстві. Також було проаналізовано фактичний стан приладобудівної галузі України, відповідно до цього розроблено критерії, за якими мають систематизуватися фінансово-економічні показники діяльності підприємств відповідної галузі. Згідно з критеріями запропоновано систему фінансово-економічних показників, які дають можливість комплексно проаналізувати, оцінити та прогнозувати тенденції зміни фінансового стану підприємств приладобудівної галузі.

Список використаних джерел.

1. Веретенникова Ганна Борисівна. Формування фінансових стратегій промислових підприємств: дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / Харківський національний економічний університет. - Х., 2005.
2. Горицкая Н. Комплексный финансовый анализ деятельности предприятия / З. Н. Горицкая / Справочник экономиста. – 2006. – №6. – С. 66-72.
3. Занора В.О. Стан підприємств машинобудівної галузі України / Занора В.О. / Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – с.37-41.
4. Климович Н. І. Діагностика конкурентоспроможності підприємств машинобудівної галузі в ринкових умовах / Н. І. Климович // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – №1(8). – С.58–63.
5. Малащук Д. В. Особливості інноваційного потенціалу машинобудування України / Д. В. Малащук // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – №2. – С. 111–120.
6. Малихіна Т. І. Управління конкурентоспроможністю підприємств машинобудування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Т. І. Малихіна. – Запоріжжя, 2006. – 20 с.
7. Мельник О.Г. Система показників оцінювання діяльності підприємства: сутність, аналіз та умови застосування / О.Г. Мельник / Логістика. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Львів: Видавництво НУ «ЛП», 2007. – №.580 – С. 274-282.
8. Петришин Н.Я. Система стратегічних показників діяльності машинобудівних підприємств / Петришин Н.Я. / Регіональна економіка. - 2008. - №4. – с. 173-184.
9. Подьоргін А.М. Фінанси підприємства [підручник] / Подьоргін А.М. — К.: КНЕУ, 2001. — 460 с.

Стаття надійшла до редакції 02.05.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"